

Arhivsko i muzejsko nasljeđe Veterinarskog fakulteta u Zagrebu

Petar Džaja, Edita Francišković

Veterinarski fakultet ove godine obilježava stotu obljetnicu svog osnutka i rada. Stota obljetnica Fakulteta obilježava se tijekom cijele akademske godine kroz razna događanja i manifestacije, kao što su *Klifofest* na kojem je predstavljena povijest fakulteta, *Noć muzeja* na kojoj su predstavljene muzejske zbirke Zavoda fakulteta, Međunarodni dan arhiva gdje su predstavljene arhivska i muzejska baština, 32. *Generalna skupština EAEVE-a* kojoj je prisustvovalo više od 200 dekana i rektora iz cijelog svijeta, a u okviru koje je održana izložba skulptura hrvatskog kipara Hrvoja Dumančića te izložba slika Baneta Milenkovića. Vrhunac proslave stote godišnjice očekuje se u studenom ove godine na svečanoj sjednici fakulteta.

Povijest fakulteta

Povijest Fakulteta

Prvi pokušaj osnivanja Veterinarske škole potječe iz 1806. u Zadru (Napoleon), a osnutkom Hrvatskog Slavenskog Gospodarskog društva 1841. godine počinje se govoriti o razvitku veterinarstva. Na glavnoj skupštini upravnog odbora Gospodarskog društva održanoj 22. veljače 1842. daje se prijedlog da se pregleda i popiše sva stoka te da se uredi stočni katastar i da se održi nagrađivanje rasplodne stoke, a 26. kolovoza 1844. na 6. glavnoj skupštini Gospodarskog društva u

Zagrebu među raznim prijedlozima nalazi se i onaj o osnivanju kovačnice, živinske bolnice i škole. Na skupštini liječnika Hrvatske i Slavonije u Zagrebu 14. lipnja 1850. traži se da svaka općina drži liječnika, babicu i veterinaru, to jest traži se uređenje teoretsko-praktičnog učilišta za primalje i živino-liječnika. Magistrat zemaljskog glavnog grada Zagreba 1856. godine podnio je molbu Namjesništvu u Zagrebu u kojoj traži utemeljenje veterinarskog učilišta i veterinarske bolnice u Zagrebu. Slične molbe podnijele su i druge županije, no na ta traženja iz Beča je stigao negativan odgovor. Hrvatski sabor je 28. rujna 1861. donio članak C II "O oživljenju jugoslavenskog sveučilišta u Zagrebu i trošak za nj", čime je određeno preustrojstvo „pravoslavne akademije u potpuni fakultet osnutkom još tri profesure za pravnički i tri za filozofski fakultet” kao i uređenje „primaljskog i veterinarskog zavoda.” Zakonski članak o utemeljenju Sveučilišta u Zagrebu iz 1869. nalaže da se Sveučilište treba sastojati od: teološkog, filozofskog, pravnog i medicinskog fakulteta na kojemu se treba oživotvoriti učiteljske stolice za primaljstvo i veterinarstvo. Zemaljska potkivačka škola osnovana je 1886. godine. Odbor društva veterinaru povjerio je Stjepanu Plasaju zadaću da izradi Nacrt zakonske osnove za ustrojenu veterinarsku visoku školu u Državi SHS, a 21. prosinca 1918. godine kao izaslanici društva imenuju se Plasaj, Podaubsky i Grmek za pregovore s Vladom. Narodno vijeće 19. veljače 1919. vraća prijedlog zahtijevajući neke promjene, a 25. veljače 1919. ispravljen nacrt ponovno je razmatran i poslan dalje. Dana 31. kolovoza 1919. regent Aleksandar je potpisao Uredbu kojom je 11. rujna 1919. službeno osnovano Veterinarsko učilište u Zagrebu, a 26. rujna iste godine Povjereništvo za prosvjetu i vjeru izdaje naredbu kojom se otvara I. semestar na Veterinarskoj visokoj školi po kojoj je osnovano 12 (21 predmet) Zavoda, a studij traje 8 semestara. Prvo predavanje na

Muzej Zavoda za veterinarsku patologiju

Veterinarskom fakultetu u Zagrebu održano je 13. studenoga 1919. godine, a 1. travnja 1921. profesorsko vijeće uputilo je dopis Ministarstvu prosvjete u kojem traži da se Veterinarska visoka škola preimenuje u Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, što je realizirano 7. prosinca 1924. Ukazom od 8. svibnja 1925. imenovani su matičari Podaubsky, Gjurić i Rajčević, za dekana je izabran prof. E. Podaubsky, a za prodekana prof. M. Rajčević. Profesori Veterinarske visoke škole imenovani su za redovne profesore Veterinarskog fakulteta, a prva sjednica profesora Veterinarskog fakulteta održana je 16. svibnja 1925. godine. Fakultet je počeo s radom akademske godine 1925./26. Od 1936. studij traje 10 semestara uz 38 obveznih i 11 neobveznih predmeta. Osnivanjem novih zavoda su nastale poteškoće s prostorima za održavanje nastave pa je 1938. za potrebe izgradnje fakulteta ustupljeno zemljište u Heinzelovoj ulici gdje je 1939. podignuta glavna zgrada Fakulteta.

Arhivsko gradivo Fakulteta

U glavnoj zgradi Fakulteta nalazi se Središnji fakultetski arhiv koji se proteže na pet spremišnih i jednu uredsku prostoriju. Ukupna količina pohranjenog gradiva iznosi cca 800 d/m, a raspon godina je od 1919. do danas.

Arhivsko gradivo Fakulteta podijeljeno je u dva fonda. Prvi fond se odnosi na gradivo Visoke veterinarske škole 1919. – 1924. i u njemu su sačuvane sjednice profesorskog vijeća (organa

Arhivski zapisi
iz fakultetskog
arhiva

upravljanja); četrdeset knjiga Nacionala sa svim upisnim listovima studenata Visoke škole i nekoliko računovodstvenih dokumenata.

Drugi fond čini gradivo Veterinarskog fakulteta od 1924. do danas. Gradivo je podijeljeno u trinaest dokumentacijskih cjelina, a najveći dio odnosi se na studentsku cjelinu sa sačuvanim Nacionalima od prvog upisanog studenta. Od važnijih povijesnih dokumenata sačuvani su i spisi o izgradnji fakulteta i klinika s nacrtima, građevinskim dnevnicima, troškovnicima i dozvolama; dosjei prvih profesora i dekana; nastavni planovi i programi; stare uredbe, naredbe, pravilnici i regule.

Prvi nadzor nadležnog arhiva (Hrvatski državni arhiv) nad registraturnim gradivom izvršen je 1963. godine. Nadzorom je utvrđeno da se veći dio gradiva nalazi na podu, da se mora voditi arhivska knjiga i da je nužno provesti izlučivanje gradiva kojemu je istekao rok čuvanja.

Drugim nadzorom provedenim 1980. utvrđeno je da se i dalje ne vodi arhivska knjiga i da izlučivanje dokumentacije kojoj je istekao rok za čuvanje nije izvršeno, a velika primjedba dana je i na same prostorije u kojima je bila pohranjena dokumentacija. Kako je dokumentacija nesređena, nepristupačna i izložena propadanju, određeno je da se dokumentacija smjesti u odgovarajuće prostorije, da se izvrši sređivanje gradiva i sve popiše u arhivsku knjigu te da se odredi osoba koja će biti zadužena za vođenje poslova arhive.

Nakon četvrtog nadzora, koji je izvršen 2008. godine, sastavljen je i prihvaćen Pravilnik o zaštiti i čuvanju arhivskog i registraturnog gradiva Veterinarskog fakulteta i pripadajući Poseban popis s rokovima čuvanja. Iste godine započnje velika građevinska rekonstrukcija prostorija, izlučuje se velika količina gradiva kojem je istekao rok čuvanja, prostorije se opremaju metalnim policama i ovlaživačima zraka, a gradivo se

upisuje u ARHiNET, nacionalni arhivski informacijski sustav.

Hrvatski državni arhiv je nakon petog nadzora 2015. godine utvrdio da je gradivo adekvatno pohranjeno, da se uredsko poslovanje vodi sukladno Uredbi o uredskom poslovanju (NN 7/09) i Pravilniku o jedinstvenim klasifikacijskim oznakama i brojčanim oznakama stvaralaca i primalaca akata (NN 33/88), da imatelj dostavlja Arhivu zbirni popis gradiva putem ARHiNET sustava, ali i da je potrebno revidirati postojeći Poseban popis gradiva s rokovima čuvanja što je iste godine učinjeno.

Gradivo fakulteta svakodnevno koriste zaposlenici i studenti fakulteta, kao i vanjski korisnici. Arhivsko gradivo koristilo se za potrebe snimanja dokumentarnog filma o Janku Bobetku koji je 30-tih godina studirao na Veterinarskom fakultetu te za snimanje filma „Cijena istine“ o prof. Ljudevitu Juraku. Od vanjskih korisnika treba izdvojiti i Leksikografski zavod Miroslav Krleža, koji koristi gradivo za potrebe pisanja biografskih jedinica istaknutih veterinarara, te muzeje i arhitektonske zavode. Gradivo se zadnjih godina intenzivno koristilo za potrebe pisanja monografije u povodu stote godišnjice Fakulteta.

Muzejske zbirke Fakulteta

Na Veterinarskom fakultetu svaki zavod i klinika imaju svoju povijesnu zbirku, ali posebno treba spomenuti muzejske zbirke na Zavodu za sudsko veterinarstvo, Zavodu za biologiju, Zavodu za anatomiju i Zavodu za patološku anatomiju.

Na Zavodu za sudsko veterinarstvo čuva se muzejska zbirka starih knjiga iz veterinarske djelatnosti naših i stranih autora te zbirka starih zakonskih propisa od Austrougarske do današnjih dana. Treći dio zbirke su stari instrumenti koji su veterinari koristili pri obavljanju svakodnevne veterinarske djelatnosti, a četvrti dio su stare diplome naših studenata iz Beča i jedna kuršmidska diploma. Peti dio zbirke

Herbarij sa Zavoda za veterinarsku biologiju

čine različita domaća i strana priznanja i odlikovanja, koja su dobili studenti i Veterinarski fakultet.

Na Zavodu za biologiju čuvaju se herbariji koje je većim djelom izradio bivši nastavnik ovog predmeta prof. dr. sc. Horvat.

Na Zavodu za anatomiju čuvaju se kosturi mnogih domaćih i divljih životinja te različite histološke slike.

Na Zavodu za patologiju pohranjeno je oko 3000 makro preparata, čije je pripremanje i čuvanje uzoraka pokrenuo prof. dr. Jurak, a nastavili njegovi nasljednici. ■

Središnji fakultetski arhiv